

Zadání.

Titulek: Dvě verze (jedna pro Aktuálně.cz, druhá pro web dle vašeho výběru)

Rozsah - 80 znaků včetně mezer (striktně dodržet)

Pokud se vám nelíbí otevření článku (první odstavec / perex atd.), navrhnete úpravy.

Žánry (texty níže): Rozhovor, Komentář, Fotoreportáž / fotogalerie, Reportáž, Video

Titulek video: 80 znaků včetně mezer

Perex k videu:

400 znaků včetně mezer maximálně.

Rozhovor

Slovensko čekají na podzim předčasné volby, ve kterých se může k vládě vrátit premiér Robert Fico společně s krajní pravicí. Výsledky českých prezidentských voleb zase zahraniční média označují za porážku populismu. "Příběhy obou zemí se rozcházejí. Půlka Slováků se ztratila v dezinformacích," říká slovenský sociolog Michal Vašečka.

O Česku se v zahraničí psalo, že v prezidentských volbách odmítlo populismus. Slovensko po měsících vládní krize rozhodlo o předčasných volbách, které mohou k moci vynést i krajně pravicové Kotlebovce. Jak moc odlišná budoucnost obě země čeká?

Mnozí dělají chybu, že obě země porovnávají. I když to někdy vypadá, že Slovensko je pár kroků za Českem a vlastně kopíruje jeho vývoj, dynamika obou zemí je a vždy byla jiná. Nikdy si nebyly moc podobné, oba národy se mohou mít rády, ale kulturně jsou odlišné. Automatické porovnávání se sice nabízí, ale je falešné.

Proč myslíte?

Myslíme si, že se navzájem známe a rozumíme dění uvnitř toho druhého státu. Nemám ale pocit, že v Bratislavě rozumí do hloubky dynamice české společnosti. Lidé zde například moc nechápali politiku hnutí ANO, koho jeho předseda Andrej Babiš oslovuje a jak se mu podařilo vyluxovat českou levici.

Oba státy mají společnou minulost. Dnes už nás tedy nic nespojuje?

Dostali jsme se do momentu, kdy se příběhy Česka a Slovenska rozcházejí. Česko dalo stopku populistům tím, že v prezidentské volbě většina lidí volila prozápadně a proevropsky. Naopak Slovensko k populismu jasně směřuje. I přes sílu posledních krizí Česko zareagovalo jinak. Slovensko propadlo do konspiračního pekla. Na první pohled to vypadá, že na tom jsme podobně, že i v Česku dokážou lidé ovlivnění dezinformacemi zaplnit Václavské náměstí. Z dat ale vidíme, že v Česku je víra v dezinformace o polovinu nižší než na Slovensku.

Víc než polovina Slováků se ztratila v zákoutí transformace, v tom, co se kolem nich děje. Slovensko před sebou nemá nic pěkného. Po volbách, které budou v září, se může naplnit

buď úplně tragický scénář v podobě Roberta Fica ve vládě s fašisty, anebo se povede slepit kompromisní velmi různorodá vláda kolem stran Hlas a Sme rodina.

Ve volbách budou kandidovat dva bývalí premiéři, výrazní politici z minulosti. Postrádá Slovensko nové nadějně tváře?

Nemá je. Bývalý premiér Mikuláš Dzurinda, který nyní představil novou stranu, byl velmi nepopulární. Pro mnohé i přesto platí za osobu, od které vědí, co čekat. Robert Fico je fenomén podobně jako Václav Klaus či Miloš Zeman. Takoví hráči prostě z politiky neodcházejí. Avšak Fica k životu probral svou šílenou politikou Igor Matovič. Ficův návrat je jeho vizitkou. Bez něho by dnes Fico nezačal měnit politiku a přibližovat se extremistům.

Fico v předvolebním boji šíří dezinformace i vulgárně nadává svým soupeřům. Proč jsou Slováci ochotni volit takto agresivní politiky?

Zastoupení autoritářské osobnosti v populaci je na Slovensku silnější. A je to logické. Slovensko je konzervativnější, bylo rurální a nemělo tak rozvinutou občanskou společnost. Slovenský volič hledá silného autoritářského vůdce, který povede národ. Příběhy Mečiara a Fica o tom vypovídají.

Takže Slováci prostě víc tíhnou k extremismu a radikalismu?

Míra přijímání extremistických názorů je na Slovensku o málo vyšší než v Česku, ale problém je spíše v tom, že část Slovenska nevnímá svět kolem sebe. Je zapouzdřená uvnitř země. Dynamika státu se za posledních třicet let z jejich pohledu nemění. Řeší problémy, které nepatří do moderního světa, a extremisté tohoto využívají.

Například fenomén odmítání migrace je v Česku o rasismu a obavě, že migranti budou konkurencí na trhu práce, kdežto na Slovensku to má ještě předmoderní podobu autentické xenofobie. Čeští fašisté jsou sice v několika ohledech brutálnější, jenže je jich méně. Navíc Slovensko dohání i fakt, že se nevypořádalo s otázkou Slovenského státu, který existoval mezi roky 1939 a 1945.

Říkáte, že spousta lidí se topí v minulosti. Podle [průzkumu](#) z roku 2020 skoro 70 procent Slováků věří, že Slovensko bylo vždy utlačováno a nikdy nedostalo možnost zvolit si svůj osud. Kde se vzal u Slováků takový pocit bezmocnosti?

Pocit, že Slováci jsou bezvýznamní, ať se jakkoliv snaží, je silný a ústí do uraženosti i touze po pomstě. Češi ani Slováci nehrají velkou hru v evropské politice. Jenže Češi jsou sebevědomí a myslí si, že EU nepotřebují, Slováky Evropa nezajímá a myslí si, že nemají šanci nic ovlivnit.

V Česku řeší EU alespoň vzdělanější lidé, na Slovensku to vůbec neproniká do veřejnosti. Lidé upřímně nezajímá. Existuje i víra v konspirace, které hlásají, že spiklenecká skupina světových elit chce speciálně Slovensko potrestat. V situaci, kdy půlka společnosti věří konspiracím, se země složitě řídí.

Dá se s tím bojovat?

Část Slováků je "zakonspirovaná" nenávratně, ztracených může být až dvacet procent. Zbytek je skupina, se kterou by se možná ještě dalo něco dělat, ale trvalo by to dlouho. Na Slovensku je dezinformační scéna stejně silná jako standardní média, která máme celkem kvalitní. Důležitá je ale mediální gramotnost. Dalo by se s tím pracovat, ale když se více než půlka společnosti ztratila, znamená to, že po dezinformacích je poptávka.

Uplynul rok od ruské invaze na Ukrajinu. Podle [dat](#) z loňského března se přes 30 procent Slováků domnívalo, že válku na Ukrajině záměrně vyvolaly západní mocnosti a Rusko jen reagovalo na provokaci. Většina Slováků si navíc dle průzkumu z loňského podzimu přeje spíše vítězství Ruska než Ukrajiny. V Česku naproti tomu podporovala invazi jen zhruba desetina lidí. Kde se bere u Slováků taková podpora Rusku?

Hodně lidí se ptá, proč tomu tak je, když si obě země prošly společně rokem 1968. V Košicích bylo tenkrát stejně mrtvých jako v Praze. Slovenská společnost si to ale asi tak silně nepamatuje. Máme silnější protizápadní sentimenty.

Souvisí to se vzděláním, protože děti ve školách se setkávají v literatuře se silně proruským postoji. Je zde silný panslavismus. Za poslední doky se ještě zesílil, a to i nástupem Mečiara s nacionalisty v politice. Banální každodenní nacionalismus je nyní rozšířenější než před 30 lety.

Důvodem je také tíhnutí k přirozenému autoritářství. Slováci obdivují vládu silné ruky, která bouchne do stolu a vše vyřeší. Tudíž oceňují i politiku Vladimira Putina. Proruské postoje jsou ale i důsledkem hybridní války, kterou vede Rusko. Propaganda naznačuje, že se nedá ničemu věřit. Lidé pak mají pocit, že je vše "cinknuté".

Zahraniční politika se však aktuálně ubírá prozápadně.

Slovenská zahraniční politika nikdy nebyla tak jednoznačně prozápadní jako dnes. Eduard Heger jako premiér, Jaroslav Naď jako ministr obrany a Ivan Korčok na ministerstvu zahraničí přinesli velkou změnu, která přišla ve správnou chvíli. To ale skončí. Každopádně i tak zahraniční politika veřejné mínění neovlivnila. Slováci chtějí být se všemi zadobře, jak s Washingtonem, tak Moskvou. Jsou zvyklí na opatrnost.

Před pěti lety se po vraždě novináře Jána Kuciaka konaly největší demonstrace od pádu komunismu. Přinesly naději na politickou změnu, která se promítla do Ficovy demise. Je tato naděje teď pryč?

V podstatě ano. Přestože data hovoří jinak, hodně lidí až ezotericky doufá, že se nakonec společnost zmobilizuje. Jenže není ani jasné, kdo, koho a proč má mobilizovat. Dnes není jasné ani, kdo je nebezpečí. Pokud si část české společnosti definovala jako hrozbu Andreje Babiš, věděla, co má dělat. Na Slovensku ale nevíme, zda je problém Matovič, Fico, nebo všichni.

Jak zásadní budou zářijové předčasné volby na Slovensku pro vzájemné vztahy s Českem?

Bez ohledu na to, co se stane, česko-slovenské vztahy ovlivněné nebudou. Stejně jako na ně neměl vliv výsledek nedávné české prezidentské volby. Pro směřování Slovenska jsou ale nadcházející parlamentní volby zásadní. Dnes je už totiž ohrožen i základní konsensus, že se nespolupracuje s fašisty.

Komentář Martina Fendrycha

Na dotaz, proč pomáhal Rusům, prezidentův mluvčí Jiří Ovčáček odpověděl: "Žádné ruské propagandě jsem nepomáhal. A, paní redaktorko, nejsme v 50. letech, prosím, ano? Jsme ve svobodné společnosti, to za prvé. Za druhé, moje názory na Rusko jsou dlouhodobě známy." Děs.

Jaká jsme společnost? Koho si vážíme a kdo jsou ti, jejichž postoje nás formují? Velkou roli hraje, koho média předkládají jako "lidi, které stojí za to slyšet". Tedy, seriózní média, ne dezinfoweby. Minulý týden se mediální hvězdou stal mluvčí dosluhujícího prezidenta Jiří Ovčáček. Miloš Zeman na Hradě skončí 8. března, celá jeho parta se balí. A přesto se mluvčí najednou dostává do médií. Proč?

Je právem novináře udělat rozhovor, s kým chce. Teď ale "frčí" úředník, který se k seriózním médiím choval nenávistně, nekomunikoval, neodpovídal a urážel. Novináře, kteří dělali svoji práci, ptali se a komentovali Zemanovy kroky, nazýval po vzoru svého šéfa bolševickými kádrováky, ideologickou úderkou, prolhanou mediální žumpou či fašistickou lůzou. Mluvil o vyhrožování a lepšolidech. Co se teď od něj mají lidé dozvědět? Nic.

Byl placen z daní, svoji práci ale nedělal. Se Zemanem navíc léta podporoval Rusko a jeho propagandu. V kauze výbuchu munice ve

Vrběticích, v kauze hackera Jevgenije Nikulina, v kauze novičok, v kauze obsazení Krymu ruskými vojsky roku 2014. Ke konci hradní kariéry ubral, věděl, že bude potřebovat jiné živobytí. A začal dávat na odiv křesťanskou víru, jejíž náznaky v jeho práci nebylo možné objevit.

V rozhovorech nyní káže, vykládá o hříchu a o prozření. "Teď jsou populární příběhy o obrácení svatého Pavla. Když jsem byl biřmován, tak mi to taky říkal pan prezident Zeman," uvedl pro Reflex. "A já jsem říkal: to není vůbec pravda, mě vůbec nemůžeš srovnávat se svatým Pavlem," dodal. Poučuje, jako by byl křesťanským myslitelem typu Tomáše Halíka, kterým není.

K čemu nám slouží Ovčáčkovo plkání? K ničemu. Z končícího mluvčího se mylně vyrábí celebrita. Dutá, nic nenabízející. Pokud by skutečně nazřel, že konal zle, bylo by logické, aby se stáhl do ústraní a pokorně mlčel. Za podpory médií však činí pravý opak. Přestože dřív s médii nekomunikoval, teď poskytl rozhovor Reflexu, Seznam Zprávám i Aktuálně.cz.

Skutečně se omlouvá, nebo je to jen příhodná maska? Pro Reflex vykládá, proč byl sprostý: "Reagoval jsem na různé útoky na pana prezidenta, odpovídal jsem někdy dosti sarkasticky, někdy až skoro jedovatě, což bych dnes už neudělal. V určité době jsem vycítil, že je toho moc a stále si to myslím." Samo sebou nedodává, že se prezident choval velezrádně.

Jak sám sebe popisuje? Když k Zemanovi nastoupil, věnoval mu prezident obraz Pražského hradu se svatovítskou katedrálou a malým bílým psem. "Ten bílý pejsek byl mou úlohou. To znamená snímat z pana prezidenta věci, které se ho týkaly, a tak padaly na moji hlavu," uvádí. A mudruje o rozdělené společnosti, kterou sám roky rozeštvával.

Pokud ale pejsek zuřivě štěká, z nikoho nic nesnímá, je jen nesnesitelný. Ovčáček štěkal stejně jako jeho pán, zaséval stejnou nenávist, kopíroval ho. Jediné, co po čase přidal, byly nedůvěryhodné pobožné řeči.

Haló noviny mu otevřely dveře do jiných sfér

Reflex se ptal i na minulost: "Proč někdo píše v Haló novinách ty prokomunistický ptákoviny?" Odpověď: " Prostě jsem si jednou přečetl inzerát, že hledají redaktora, a protože jsem vždycky toužil pracovat v novinách, tak jsem tam prostě šel pracovat. Paradoxně mi ale psaní do Haló novin otevřelo dveře do jiných sfér." K Zemanovi.

Nebylo to oportunistické? "Dnes je strašně módní sypat si popel na hlavu a omlouvat se. To dělat nebudu. Je to prostě součást mého života," říká mluvčí. Stále stejně arogantní. Pokora a řeči o hříchu vypadají jen jako oblečení vhodné pro dobu "bez Zemana", tedy bez moci.

Kristina Ciroková ze Seznam Zpráv mu řekla, že pomáhal ruským dezinformacím. Připomněla jeho rozhovor s novinářem Frantou ze Sputniku v roce 2019. Ovčáček odvětil: "Paní redaktorko, to není žádné pomáhání ruské propagandě, záleží na tom, co říkáte." Namítla, že záleží i na tom, komu to říká, médium může vyjádření zneužít. On: "To se děje v České republice, ale mě nikdo nemůže podezírat z jakéhokoli ruského příklonu."

Sorry. Může.

Po svém se vyjádřil i k rozhovoru pro ruský televizní kanál Rossija 24 o soše maršála Ivana Koněva, kterou nechala radnice Prahy 6 před třemi lety odstranit. V rozhovoru tehdy zazněla dezinformace - o falešném průzkumu, podle něhož je pouze 0,43 procenta obyvatelstva proti památníku. "Žádné ruské propagandě jsem

nepomáhal. A, paní redaktorko, nejsme v 50. letech, prosím, ano? Jsme ve svobodné společnosti, to za první. Za druhé, moje názory na celou záležitost Ruska jsou dlouhodobě známy." Ano, jsou.

Žádný obrat, pokračující arogance. Jak taky, když dál pracuje pro Zemana. Musel by od něj, Vratislava Mynáře, Martina Nejedlého a dalších odejít, kdyby chtěl veřejnost přesvědčit o prozření.

Ale zpět k seriózním médiím. Měli bychom si umět odpovědět na otázku, proč děláme z lidí jako Ovčáček celebrity. Co od nich čekáme? Co nám poskytli kromě nadávek, pohrdání a lží? Ovčáčkova věta "žádné ruské propagandě jsem nepomáhal" je lež. Pomáhal Zemanovi. A Zeman byl až do 24. února 2022, kdy otočil po ruské invazi na Ukrajinu, výkladní skříní ruské propagandy.

Fotoreportáž / fotogalerie

Mnohé snímky krnovského fotografa Gustava Aulehly byly za bývalého režimu nepublikovatelné. Fotil život bez autocenzury, včetně prázdných komunistických hesel, sovětských okupantů a znuděných lidí na schůzích. Dlouho byl téměř neznámým fotoamatérem. Dnes už se řadí mezi významné osobnosti české fotografie 50. až 90. let. Nyní jsou jeho "dobře utajené fotografie" k vidění v pražské Leica Gallery.

Pro [Gustava Aulehlu](#) (1931-2021) bylo nesmírně důležité zaznamenávat život kolem sebe takový, jaký skutečně byl. Fotografie pro něj byla vášní, bez které by jeho život nebyl naplněný. Netoužil po okamžitém uznání, fotografoval hlavně pro sebe. "Cílevědomě vytvářel autentický a současně emotivně silný obraz doby, fotografickou kroniku svého města a své země, vlastní vizuální deník, zobecňující obraz lidského údělu," uvedl na vernisáži Aulehlovy výstavy v Leica Gallery historik fotografie Vladimír Birgus,

Výstava nazvaná Dobře utajené fotografie přináší výběr z obsáhlé a stále ještě poměrně málo známé Aulehlovy tvorby. Bude přístupná až do 5. března.

Krnovský amatérský fotograf byl jedním z průkopníků dokumentární a humanistické fotografie v Československu.

"Inspirován tvorbou Henriho Cartier-Bressona byl Aulehla předchůdcem a zakladatelem žánru pouliční fotografie (street photography) u nás," uvedl Birgus, který Aulehlovu tvorbu objevil pro širší veřejnost.

Výstava v Leica Gallery vychází ze sbírky milovníka umění a fotografie Tomáše Edelsbergera. Původně ji připravil k fotografovým devadesátým narozeninám ve své krnovské galerii. V Praze je nyní k vidění v mírně pozměněné podobě. "Kromě dnes už téměř ikonických záběrů zahrnuje i řadu skvělých, dříve nepublikovaných fotografií, a navíc dokládá, že mezi desítkami tisíc Aulehlových snímků je stále co objevovat," konstatoval Vladimír Birgus.

Aulehlovou výhodou bylo, že se fotografií nežil a nepatřil ani k těm fotoamatérům, kteří se snažili uspět v dobových soutěžích. Nemusel se tedy příliš ohlížet na to, zda jeho fotografie budou pro totalitní režim ideologicky přijatelné. Často fotografoval věci, které tehdejšími vládnoucími funkcionáři nebyly po chuti a vysloužil si tím mimo jiné i štáru tehdejší Státní bezpečnosti ve svém domě. Často vyprávěl, jak k němu vtrhli ve čtyři hodiny ráno a začali mu prohledávat byt.

"Skvěle dokumentoval tragikomické pompézní divadlo nedemokratických voleb, slavnostního zahajování školního roku či prvomájových manifestací. Současně však ukazoval, že skutečný život byl jinde, že v něm nechyběl sex ani alkohol, že se lidé uměli

bavit s přáteli, obdivovali nové modely aut a toužili uniknout z šedé reality," konstatoval Vladimír Birgus.

Reportáž

Před třiceti lety zde bylo jen pár bytovek. Dnes je Lipno nad Vltavou jedním z nejoblíbenějších turistických letovisek v Česku se sjezdovkami, plážemi i wellness hotely. "Stále jsme na začátku," říká starosta Zdeněk Zídek. To se nelíbí části místních a aktivistům, podle kterých rozvoj turismu ohrožuje ráz krajiny i kvalitu vody. Lipensko rozděluje nebývalý spor, ve kterém není nouze o ostrá slova.

Koncem ledna vládne v Kovářově, výběžku do Lipenského jezera, hlavně ticho a sníh. Zatímco na jiných místech na březích lze rozeznat pod bílou pokrývkou schované loďky, mola i vodní skluzavky, tady je pusto. V mlze se ukazují pouze obrysy zapadlé silnice, po které v chumelenici téměř ani nejde projet.

Budoucnost "poloostrova", který spadá pod Chráněnou krajinnou oblast Šumava, se ale rýsuje zcela jiným směrem. Rakouský investor před dvěma lety oznámil, že by chtěl na Kovářově vybudovat rekreační vesničku se stovkou domů a přístavištěm pro 40 lodí.

Mělo by jít o zatím největší podobný projekt v okolí, kterých v posledních letech na nejrozlehlejší české přehradě roste čím dál více. Na březích, v okolních horách i v obcích. Mnohdy k překvapení místních. "Kolem chajdy nám vystavěli apartmánové město. Ti se tak roztahují, ti boháči, to je strašný," rozčiluje se za chumelenice krátkovlasá žena kolem padesátky na náměstíčku v

Lipně nad Vltavou mezi prodejnou se sportovním vybavením, infocentrem a místním supermarketem.

Ve zdejší městečku je na rozdíl od Kovářova rušno. V obchodě se stojí fronty, na parkovišti staví autobus, ze kterého vyskakují desítky nadšených lyžařů. Kousek odsud začíná lanovka se sjezdovkou. Takových je v okolí obce čtrnáct.

Ať už je jakékoli roční období, Lipno nad Vltavou je turistickým fenoménem. Poslední dekádu - s výjimkou covidových let 2020 a 2021 - tu vždy platilo, že zde turisté dohromady stráví přibližně 450 tisíc nocí za rok.

A developeři počítají s tím, že v budoucnu by to mělo být ještě více. Zástavba Kovářova není jediný rozjednaný projekt. "Pokud by se všechny plánované developerské projekty realizovaly, zabraly by více než 200 hektarů lesů a luk," odhaduje Pavla Setničková ze spolku Lipensko pro život. To je ekvivalent plochy zabírající dva kilometry čtvereční.

Setničková se stala v posledních letech hlavním hlasem odporu ekologických aktivistů, chatařů i místních obyvatel proti další zástavbě břehu Lipna. O to se zasazuje petice spolku, kterou podepsaly čtyři tisíce lidí. Protestující dávají rozvoji turismu za vinu zhoršení kvality vody v nádrži, rekreační areály podle nich navíc kazí krajinný ráz Lipenska.

"Kobercová výstavba apartmánů sídlišťového typu není vhodná pro CHKO. Způsobuje velkou fragmentaci krajiny a její neprostupnost pro zvířata a pro lidi přispívá k urychlení zkázy vody. A lokální čistírny nestíhají dostatečně rychle odstraňovat fosfor," uvádí například Setničková.

Proti ní stojí developeři s polipenskými starosty. Tato strana je spojená zejména se jmény dvou mužů. Prvním z nich je podnikatel

Miloš Kratochvíl - zakladatel místního skiareálu, Stezky korunami stromů i zábavního parku Království lesa. Druhým pak starosta Zdeněk Zídek, který stojí v čele města už od prvních svobodných voleb v roce 1990.

Na tuto dvojici má na Lipně svůj názor snad každý - ať už pozitivní, nebo negativní. "Mně jsou turisté jedno, aspoň je tu práce," říká jedna z místních důchodkyň.

"Pan starosta? Zrovna nedávno tady byl a ptal se, jestli jsme spokojení. A já mu říkám: 'Pro místní je to tady na prd,'" pronáší rázným hlasem prodavačka ze supermarketu, zatímco doplňuje zboží.

"Dcera tady bydlela, ale koupila si barák úplně na samotě. Vadily jí fronty, a když se šla projít se psem kolem sjezdovek, všude byl nepořádek," přikyvuje další žena. "Je toho moc. Moc se staví, moc turistů. Staré Lipno bývalo takové obyčejné. Dnes je to jinak," dodává prodavačka.

"Nebýt turismu, obec by zanikla"

Při projíždce obcí člověka napadne, kde sedm stovek obyvatel Lipna nad Vltavou vůbec žije. Narazit v centru města na obytný dům je téměř nemožné. Při příjezdu z nedalekého Frymburku návštěvník nejdříve mine komplex Marina s více než třemi stovkami apartmánů a přístavištěm pro jachty.

A dále to není jiné: sjezdovky, hotely, restaurace, obchody, aquapark i Hopsárium. A mezi bannery a jinými barevnými reklamami lákajícími do hotelů nebo na steak je schovaný obecní úřad. Radnice města, které si právě kvůli tomuto vysloužilo přezdívku Disneyland.

"Každého se vždycky ptám: 'Byl jste někdy v Disneylandu? Tak se tam běžte podívat a uvidíte, že to není to samé.' Je to hrubé zjednodušování," ohrazuje se starosta Zdeněk Zídek na schůzce v restauraci Loděnice, jednom z místních "lepších" podniků nedaleko luxusního wellness hotelu Amenity.

Na setkání přichází se sebevědomým úsměvem a štosem papírů plných grafů, plánek a tabulek. Zdaleka to není poprvé, co musí hájit současné směřování obce. Jeho postoj je jednoznačný. Spolky lžou a výstavba v Lipně nad Vltavou i jinde podél přehrady je nutná pro rozvoj obce. A přece by si jej lidé podeváté nezvolili do čela města, kdyby rozvoj nechtěli.

Ihned hledá, který z přinesených dokumentů ukázat reportérům jako první. "Tady to ne, toto taky ne, to je něco od těch zbytečných spolků..." mručí na adresu aktivistů, zatímco listuje štosem. Zastaví se u papíru, na kterém jsou vedle sebe seřazené letecké snímky obce z různých etap posledních 74 let. "Lipno se vyvíjí skokově. Není to normální obec," začíná své vyprávění šedesátiletý starosta Zídek.

Z první fotografie z roku 1949 by jen málokdo poznal, o jaké místo jde. Rozeznat lze řeku Vltavu, ostrůvky lesů a několik malých osad. Obrázek pořízený o deset let později už vyplňuje tmavá plocha vznikající přehrady a na východě také světlejší místa signalizující stavbu nové hráze. Vidět jdou i dřevěné domky pro stálé dělníky a brigádníky, které daly základ budoucímu sídlišti v Lipně nad Vltavou - právě tam většina místních žije i dnes.

Na snímku z roku 1989 jde ale poznat, že se za prvních 30 let existence přehrady obec rozvinula jen pramálo. "Byla to katastrofa, když jsme to přebírali. Obec měla minimální příjem a žádný historický majetek. Navíc tady po revoluci zaniklo 2200 pracovních

míst. Bylo možné, že přestane existovat a připojí se k Frymburku nebo Loučovicím," vzpomíná starosta na začátky ve vedení obce.

Začalo tedy hledání způsobu, jak Lipno nad Vltavou zachránit. V rakouské Solné komoře, u jezer kolem Mnichova a ve Švýcarsku našel recept - turismus. "Řekli jsme si, že chceme, aby se z nás stalo městečko, které bude maximálně ekonomicky soběstačné a bude žít z cestovního ruchu, což je jediný průmysl, který zde má cenu rozvíjet," říká.

Kompletně tedy změnil územní plán a přes restituce nakoupil pozemky na březích jezera. Později čelil obžalobě z toho, že uzavřel nevýhodné smlouvy o prodeji pozemků v katastru obce investorům, soud jej ale osvobodil.

V roce 1997 pak přišel zlom. Obec se dohodla s nizozemským investorem, který na břehu vybudoval komplex Marina. To odstartovalo lavinu další výstavby, která trvá dodnes. V obci vznikl aquapark, lyžařský areál, bobová dráha, golfové hřiště. A apartmány. Spousta apartmánů. Z Lipna nad Vltavou se stala destinace první kategorie. Turismus přinesl pracovní místa i podnikatelské příležitosti, počet obyvatel se téměř zdvojnásobil. A Zídek vyhrává volby za volbami.

"Malý korálek v moři zeleně"

Kromě prosperity se ale dostavily i otázky, zda výstavba nezachází příliš daleko. V roce 2016 musela obec například vysvětlovat, proč nechala při budování olympijského parku Rio-Lipno pokácet 230 stromů, jeden z posledních zbytků jehličnatého lesa na březích přehrady. Dnes na tomto místě stojí hotel.

Zídek rozhodnutí hájil s tím, že šlo o převážně mrtvé lesy, místní ale upozorňují, že zdaleka nejde o jediný podobný případ. "Na druhé straně, mezi Přední Výtoní a nádrží, se to hodně prokácelo.

A mezi Lipnem nad Vltavou a hrází byl dříve všude les, dnes je tam jeden resort vedle druhého," říká obyvatelka sousedního Frymburku Iveta Jandová, která na náměstí městyse venčí malého psíka.

Nejde ale jen o aktivisty a část místních. Po projednání petice "Lipenska pro život" krajszí zastupitelé v říjnu schválili vznik studie o tom, jak zlepšit kvalitu vody v nádrži. Obcím doporučili, aby před výstavbou nechali vypracovat studii o možných dopadech na přírodu. A pár dní předtím krajský odbor pro životní prostředí zamítl stavbu střediska se 130 domy, hotely, parkovišti a přístavištěm na Karlových Dvorech nedaleko Horní Plané.

Zídek si ale nadále stojí za tím, že bude s rozvojem pokračovat do té doby, než bude naplněn územní plán obce. Kdy by to mohlo nastat, ale netuší. "Podívejte se na to na Google mapách. Zástavba je malinký korálek v moři zeleně. Například jezera v Rakousku mají i třikrát více urbanizovaný břeh než my. Jsme jenom na začátku," naznačuje budoucnost.

Developeři zase argumentují, že jejich stavby splňují veškeré ekologické požadavky a respektují okolní krajinu. "Podporujeme dlouhodobé cíle šetrného udržitelného cestovního ruchu podle zásad Národního parku Šumava a ekoturistiku chápeme jako novou příležitost pro rekreační aktivity, jako je cyklistika, plavání, turistika a další venkovní sporty," uvedl za společnost Lipno Invest, která buduje například zástavbu na Kovářově, jednatel Lorenz Dorn-Fussenegger.

Obyvatelé Lipenska tak s napětím očekávají, jakým směrem se budoucnost oblasti ubere. Například Iveta Jandová z polipenského Frymburku. "I tady je dost nahuštěno a rok od roku lidí přibývá. V Lipně nad Vltavou se to rozjelo tak, že už je toho moc. Máme štěstí

na starostu v tom, že není takový megaloman," míní a spolu s psíkem se ztrácí v chumelenici.

Spotlight Aktuálně.cz - Barbora Urbanová (pustíme live, zapisovat si důležité věty, a pak napsat perex + titulek)